

OMAGIU PROFESORULUI UNIVERSITAR DR. AUREL ARDELEAN LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE 75 DE ANI¹

Acad. Constantin TOMA², Gheorghe MOHAN³

ABSTRACT: The paper is dealing with a homage presentation addressed to the university professor Dr. Aurel Ardelean – the Founding President and Rector of „Vasile Goldis” West University from Arad with the occasion of his 75th Anniversary. The whole teaching and research activity of Professor Dr. Ardelean is reflected alongside with his social and administrative management towards the improvement of teaching and research in biology both in Romania and Arad county. It is our pleasure to wish our dear friend and fellow all the best, many happy years to continue his generous work in health and deep satisfactions of the work.

KEYWORDS: Aurel Ardeleanu, history of biology, history of botany, „Vasile Goldis” Western University of Arad.

Născut la 4 iulie 1939, viitorul biolog Aurel Ardelean urmează studiile universitare la Facultatea de Biologie a Universității „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca, în perioada 1957–1962, după care funcționează ca profesor și inspector de biologie în învățământul de biologie preuniversitar, timp de 28 de ani.

În paralel cu activitatea la catedră, profesorul Aurel Ardelean a desfășurat și o apreciată muncă de cercetare științifică. Între anii 1970 și 1975 a făcut parte din colectivul de botanisti care a studiat flora și vegetația Munților Zarand; rezultatele acestor investigații de

---

¹ Material preluat și adaptat de autori după textul publicat în revista *STUDII ȘI COMUNICĂRI*, vol. II, 2009, p. 87–94.

² Dr. în biologie, profesor consultant la Facultatea de Biologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova

³ Prof. dr. la Universitatea de Vest „Vasile Goldis” din Arad; membru titular al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române

teren și de laborator fiind publicate în 1978, iar ulterior, lucrarea a fost distinsă cu premiul „Emanoil Teodorescu” al Academiei Române.

În anul 1975 este admis la doctorat, specializarea Geobotanică, în cadrul Universității „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca, unde în 1978 obține titlul de doctor în biologie, în urma susținerii tezei „*Flora și vegetația din Valea Crisului Alb*”, pe care, ulterior, o va publica integral și care îl consacră ca specialist în domeniu, la renumita Școală de Fitosociologie a Universității din Cluj-Napoca, condusă la început de ilustrul botanist Alexandru Borza, continuată apoi de elevii săi, adică de profesorii domnului dr. Aurel Ardelean.

Foto: Prof. univ. dr. Aurel Ardelean la 75 de ani

În anul 1990, împreună cu alți inimosi profesori și cercetători din Arad, fondează Universitatea de Vest „Vasile Goldis”, al cărui cadru didactic devine și pe care o conduce de 24 ani – ca profesor în perioada 1990–1993, ca rector din 1993, în prezent îndeplinind funcția de Președinte și Rector fondator al acesteia.

Referitor la *activitatea didactică*, ne vom opri la perioada 1990–2009, chiar dacă, și până atunci, dovedise remarcabile calități de dascăl și organizator, în calitate de profesor la catedră, director și inspector de specialitate, în același timp participant activ la viața științifică a Facultății de Biologie din Cluj-Napoca. Ca doctor în biologie, în anul 1990 devine șef de lucrări, în 1994 – conferențiar, iar în 1996 – profesor titular, atât la Universitatea de Vest „Vasile Goldis” din Arad, cât și la Universitatea din Oradea, onorând disciplinele

de *Botanică sistematică*, *Botanică farmaceutică*, *Botanică agricolă* și *Biologie celulară* la Facultatea de Biologie și la Facultatea de medicină Generală.

Peste tot a tras brazdă adancă și a lăsat urme de neșters; multe și repetate ediții ale unor manuale de biologie pentru liceu, lecturi biologice, toate apreciate de-a lungul timpului, unele folosite și astăzi în învățământul preuniversitar.

Pentru studenții biologi din învățământul superior de stat și particular a elaborat, în ultimii 15 ani, singur sau în colaborare, și a publicat cinci cursuri, bine cunoscute și apreciate elogios nu numai în vestul țării, ci și în universitățile din alte provincii; este vorba despre cursurile de *Botanică sistematică*, *Botanică farmaceutică*, *Fiziologie vegetală*, *Ecologie generală*, *Ecologie juridică* și *Management ecologic*, ca să ne referim doar la cele din domeniul biologiei vegetale și ecologiei.

Tot în sprijinul învățământului a organizat conferințe naționale privind predarea Ecologiei în școală (la invitația și cu sprijinul Ministerului Învățământului).

Se impune a fi subliniate efortul și contribuția directă a domnului profesor dr. Aurel Ardelean, în calitate de prorector și de rector, la organizarea și finanțarea celor 30 de simpozioane didactico-științifice și a celor 24 ediții ale manifestării de renume „Zilele Academice Arădene”, cu participarea unor mari personalități din țară și străinătate, academicieni, profesori universitari, cercetători, conducători de instituții de învățământ și de cultură.

Activitatea științifică desfășurată pe parcursul a 40 de ani este, de asemenea, remarcabilă, fiind concretizată în peste 250 de studii și articole în domeniile: *botanică sistematică și geobotanică*, *ecologie vegetală și protecția mediului*, *biologie celulară*; peste 110 de articole sunt articole originale din domeniul *biologiei vegetale*, *istoria biologiei și fitoterapiei*.

În domeniul *botanicii* se impune, în primul rând, teza de doctorat „*Flora și vegetația din Valea Crisului Alb*”, lucrare monografică de referință pentru specialiștii în domeniu. În această amplă și valoroasă monografie sunt analizați 1487 taxoni spontani (adică peste 40 % din totalul taxonilor de plante vasculare cunoscute în țară); este impresionant numărul mare (peste 50) de asociații semnalate în zonă, una dintre ele – *Agrostio-Festuceum valesiaceae* – fiind descrisă ca nouă pentru știință; aceasta, alături de contribuțiile consistente la definirea, din punct de vedere botanic, a provinciei daco-ilirice, circumscripția Crișurilor, reprezentând o contribuție științifică de

certă valoare, apreciată unanim de fitosociologi români și străini, citată în opere de largă circulație internațională.

În monografia botanică „*Flora si vegetaia Munților Zarand*”, publicată de un colectiv coordonat de profesorul Ioan Pop, domnul dr. Aurel Ardelean a elaborat capitolul referitor la plantele rare și ocrotite din zona cercetată. Așa cum arătam mai sus, această lucrare a fost premiată de Academia Romană, printre laureați aflându-se și doctorandul de atunci – Aurel Ardelean.

Urmează alte studii și alte articole publicate în domeniu, în care se prezintă noi contribuții personale ale botanistului Aurel Ardelean, din alte zone, precum Munții Codru Moma, Câmpia de Vest s.a.

- identificare și descrierea a peste 700 de taxoni noi pentru teritoriile analizate.

- semnalarea speciei *Crocus moesiacus* la limita nordică a arealului său în țara noastră.

- semnalarea speciei *Syringa josikaea* în cel mai sudic punct al arealului său în România (Valea Obârșia din Munții Zarandului).

- semnalarea speciei *Centaurea simocayana* la extremitatea nord-atlantică a arealului său european (la Gurahonț din Munții Zarandului).

Identificarea mai multor asociații vegetale cu semnificație istorică deosebită pentru vestul țării, între care *Quercetum frainetocerris*, *Syringo-fraxinetum orn* și *Seslerietum rigidae biharicum* constituie argumente de bază pentru definirea provinciei daco-ilirice din zona piemonturilor vestice.

Un merit deosebit are domnul profesor dr. Aurel Ardelean în înființarea *Grădinii Botanice de la Macea* a Universității de Vest „Vasile Goldis” din Arad, având ca bază fostul parc dendrologic de aici. În urmă cu 15 ani, domnul profesor dr. Aurel Ardelean obține statutul de *Grădină Botanică*, instituție care face parte din Asociația Grădinilor Botanice din România. În această Grădină Botanică se derulează, sub conducerea domnului profesor dr. Aurel Ardelean, un proiect Phare, care pune la punct o valoroasă colecție științifică (2.600 unități taxonomice), care se impune prin numeroase specii lemnoase exotice și indigene, se înființează un *Muzeu Botanic*, un *Catalog de semințe pentru schimb* (cca 130 instituții similare din țară și din străinătate), *Analele Grădinii Botanice*, un *Herbar* cu peste 5.000 de coli (colecțiile lui Simonkai, Richter și Neumann, Ardelean, Mohan – specii de halofite și briofite), între care se numără și 600 de coli cu specii de plante medicinale.

Între alte lucrări de botanică cu caracter monografic publicate de domnul profesor dr. Aurel Ardelean, singur sau în colaborare,

menționăm: „*Plante medicinale din vestul României*”, „*Plantele medicinale din Banat*”, „*Plantele medicinale din Dobrogea*”, „*Arbori și arbuști din România*”, „*Flora și vegetația județului Arad*”, „*Flora medicinală a României*”, toate lucrările amintite fiind publicate cu sprijinul financiar al Universității pe care domnul profesor dr. Aurel Ardelean o conduce.

În domeniul istoriei biologiei, merită a fi subliniat efortul domnului profesor dr. Aurel Ardelean de a coordona publicarea mai multor articole și a două volume omagiale: „*Emil Pop – 100 de ani de la naștere*” și „*Ion Tarnavski – 100 de ani de la naștere*”.

La acestea se adaugă diferitele proiecte de cercetare pe care le conduce domnul profesor dr. Aurel Ardelean, proiecte care au în vedere conservarea pajiștilor seminaturale din România, conservarea florei halofile s.a.

În domeniul ecologiei și protecției mediului, domnul profesor dr. Aurel Ardelean este cunoscut atât în țară, cât și în străinătate, ca expert cooptat sau ales în diferite organisme internaționale, ca participant la reuniuni internaționale (Africa de Sud, Ungaria), ca membru fondator și expert al Comisiei Europene pentru întocmirea studiilor ecologice referitoare la unele rezervații de interes european, ca organizator al unor simpozioane internaționale cum sunt: „*Apa -*

„*Mediul – Sănătatea*” (2002), „*Dezvoltarea durabilă transfrontalieră*” (2003) ș.a. Și în acest domeniu a publicat sau a coordonat publicarea unui număr de opt cărți și a peste 25 de articole originale, precum lucrarea „*Parcuri și rezervații naturale din România*”, în colaborare cu Gheorghe Mohan.

Ca membru al Societății Internaționale de Ecologie și al Societății Academice Ecologice din Ungaria, domnul profesor dr. Aurel Ardelean și-a adus o contribuție incontestabilă la cercetarea și decretarea unor rezervații științifice de către Academia Română (Dosul Laurului, Măgura Vulcanică, Moneasa, Dealul Pleșa, Poiana cu narcise – Susag ș. a.).

De asemenea, sunt notabile contribuțiile domniei sale la elaborarea sistemelor de combatere a poluării fonice și a poluării apelor freactice din municipiul Arad, la punerea sub ocrotire a unor rezervații zoologice. Totodată, este coautor al *Proiectului Parcului Național Drocea-Highis* și a *Rezervației Silvice Runcu*, este editor și director al revistei internaționale „*Ecologia mileniului III*” (în colaborare cu Universitatea din Tubingen).

Activitatea socială, strâns împletită cu cea profesională, se concretizează în recunoasterile locale, naționale și internaționale

de care se bucură: președinte și rector fondator al celei mai prestigioase universități particulare din România (acreditată în anul 2002 de către Guvernul României), președinte al Fundației Universitare „Vasile Goldis”, Cetățean de Onoare al municipiului Arad, membru al Comisiei Administrative a județului Arad, Senator al Parlamentului României (2004–2008), membru al unor delegații oficiale de stat peste hotare, distins cu Ordinul Național „Serviciul Credincios” în Grad de Cavaler, Doctor Honoris Causa al Universității „Liberty” din Sacramento, vicepreședinte al Federației Europene a Școlilor Superioare (cu sediul la Lyon și Geneva), membru al Academiei Europene pentru Științe și Arte (cu sediul la Viena), membru al Societății Regale de Ecologie din Danemarca, expert al Asociației Internaționale de culturi de țesuturi vegetale (cu sediul la Barcelona) etc.

În mod deosebit, subliniem contribuția domnului profesor dr. Aurel Ardelean la dezvoltarea învățământului biologic și cercetării științifice în țara noastră, prin înființarea, la Arad, a unor facultăți: Medicină Generală; Stomatologie; Farmacie; Biologie ș.a. – în cadrul acestora din urmă funcționează un centru de cercetări ecologice, un centru de cercetări botanice, un centru internațional de biologie (în parteneriat cu Universitatea din Tübingen, parte componentă a primului consorțiu universitar internațional din România).

Ca o încununare a întregii activități desfășurate de domnul profesor dr. Aurel Ardelean pe linia învățământului și a cercetării biologice cu aplicație în medicină și farmacie, în anul 2000 a fost ales membru titular al Academiei de Științe Medicale din România.

Pentru valoroasa operă botanică realizată pe parcursul a peste trei decenii, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului i-a acordat calitatea de conducător de doctorat în specialitatea botanică.

În octombrie 2008, cu ocazia Conferinței Naționale a profesorilor de Biologie, a fost ales Președintele Societății de Științe Biologice din România, a cărei revistă „*Natura*” este sponsorizată de Universitatea de Vest „Vasile Goldis” din Arad. De asemenea, din anul 2013 este Președinte al Grupului de Cercetări Multidisciplinare de Istoria Științei, coordonat de Divizia de Istoria Științei a Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei al Academiei Române, participând activ la toate manifestările științifice organizate de această structură academică, asigurând sponsorizarea tiparirii revistelor „*Noema*”, „*Studii și comunicări/DIS*” și „*Columna*”.

Din cele prezentate mai sus, din cunoașterea operei sale didactice și științifice publicată până în prezent, rezultă că domnul profesor dr.

Aurel Ardelean este o personalitate plurivalentă, un om implicat în dezvoltarea biologiei românești, ceea ce se traduce prin:

- publicarea unui număr de articole originale de biologie vegetală (peste 150), în reviste românești și străine, la care se adaugă peste 100 de articole din alte domenii ale biologiei – îndeosebi biologie celulară și moleculară.

- publicarea unui număr însemnat de cursuri, monografii, manuale universitare și școlare, culegeri, dicționare etc..

- coordonarea unor volume (peste 20) din domeniile botanică, ecologie, biologie celulară, cultură de țesuturi.

- editarea unor lucrări de istoria biologiei.

Prin calitatea sa de rector și președinte al Fundației „Vasile Goldis”, a sprijinit financiar apariția unor volume cu lucrările susținute la congresele naționale de biologie celulară și moleculară, de culturi de țesuturi și celule „in vitro”, organizarea unui număr impresionant de simpozioane (30), sesiuni de comunicări științifice (24), conferințe naționale (14), cea intitulată „Zilele Academice Arădene” (aflată la a 24-a ediție), bucurându-se de o largă participare a unor specialiști români și străini.

Prezența domniei sale în diferite comisii, organisme și consorții internaționale denotă aprecierea de care se bucură din partea lumii științifice, energia de care dispune, capacitatea deosebită de organizator și conducător, spiritul de inițiativă, dăruirea totală pentru sprijinirea învățământului și a cercetării în domeniul biologiei.

Dar, înainte de toate, domnul profesor dr. Aurel Ardelean este un dascăl de aleasă ținută, un cercetător pasionat al florei și vegetației din țara noastră, cu deosebite contribuții în domeniul taxonomiei, corologiei și fitocenologiei, un fondator al atâtor instituții în ultimii 20 ani, un sprijinitor constant al acțiunilor pe plan național, menite să unească eforturile biologilor din toate centrele universitare, pentru a înregistra cât mai multe progrese în cercetarea științifică.

La venerabila vârstă de 75 de ani, urăm profesorului și colegului nostru iubit, apreciat pe plan național și internațional, cu calități profesionale excepționale, de o finețe, bunătate și generozitate, mulți ani fericiți, cu sănătate și echilibru spiritual.